

โครงการการเฝ้าระวังการจำหน่ายบุหรี่ สุรา ในร้านค้า ด้วย
การบูรณาการศูนย์แจ้งเตือนภัย โดยภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วม
อำเภอโนนคูณ จังหวัดศรีสะเกษ ๒๕๖๖

พชอ. โนนคูณ จ. ศรีสะเกษ

อำเภอโนนคูณ

จังหวัดศรีสะเกษ

หมวด ๑ ภาวะผู้นำ (Leadership)

ภาพที่ ๑ Flowchart แสดงกระบวนการของศูนย์แจ้งเตือนภัยรับเรื่องร้องเรียนอำเภอโนนคูณ
จังหวัดศรีสะเกษ

๑.๑ การสร้างเป้าหมายร่วมกัน

อำเภอโนนคูณได้ดำเนินการภายใต้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาคุณภาพชีวิต ระดับพื้นที่ พ.ศ.๒๕๖๑ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิตในระดับพื้นที่ที่อยู่ ใกล้ชิดกับประชาชน โดยการมีส่วนร่วมจากบุคลากรทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน

นายอำเภอโนนคูณในฐานะประธานคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) ได้ออก สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) อำเภอโนนคูณประกอบด้วยหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และตัวแทนภาคประชาชน พร้อมได้มอบหมายให้สาธารณสุขอำเภอในฐานะเลขานุการ ได้ รวบรวมข้อมูลสภาพปัญหาศึกษา วิเคราะห์ข้อมูล ประเมินสถานการณ์และเสนอปัญหาหารือในที่ประชุมเพื่อ กำหนดเป้าหมายร่วมกันในภาพอำเภอ ได้มีการจัดประชุมคณะกรรมการเพื่อร่วมกันกำหนดเป้าหมายการ ดำเนินงาน ซึ่งจากสภาพปัญหาของพื้นที่อำเภอโนนคูณ คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตอำเภอโนนคูณ มี ความเห็นชอบร่วมกันในการกำหนดประเด็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนอำเภอโนนคูณขึ้นในปี ๒๕๖๕ - ๒๕๖๙ จำนวน ๕ ประเด็น ประเด็นที่ ๑ การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม ประเด็นที่ ๒ การ

พัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กก่อนวัยเรียน ผู้ที่มีภาวะพึ่งพิง ผู้ด้อยโอกาส ผู้ยากไร้ (คนโนนคูณไม่ทิ้งกัน) ประเด็น
ที่ ๓ การคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข ประเด็นที่ ๔ การแก้ไขปัญหายาเสพติด และหุบีนัมเบอร์วัน
ประเด็นที่ ๕ การป้องกันอุบัติเหตุจากการจราจร

การดำเนินการเฝ้าระวังการจำหน่ายบุหรี่ สุราในร้านค้าชุมชน ได้บูรณาการงานจากเครือข่าย
คุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข อำเภอโนนคูณ ได้พัฒนาศักยภาพเครือข่ายในการสร้างกลไกเฝ้าระวังความ
ปลอดภัยด้านยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพแก่เครือข่ายชุมชนและรับเรื่องร้องเรียนด้านยาและสุขภาพมาอย่าง
ต่อเนื่องตั้งแต่ปี ๒๕๕๑ โดยเสริมศักยภาพแกนนำเครือข่ายชุมชนทั้งด้านความรู้ การตรวจสอบเฝ้าระวังด้าน
ยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพ และด้านการสื่อสาร ส่งเสริมให้มีการต่อยอดการดำเนินงานลงลึกในด้านกฎหมายที่
เกี่ยวข้อง การสร้างกติกาชุมชน หรือธรรมนูญชุมชน ต่อมาจึงได้จัดตั้งเป็นองค์กรผู้บริโภคในชุมชนทุกเขต รพ.
สต.ผ่านการประเมินและได้รับ อภผ.๓ จำนวน ๗ องค์กร ภารกิจขององค์กรมีทั้งการเผยแพร่ความรู้ การ
ตรวจสอบเฝ้าระวังยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพ แต่ยังไม่เป็นระบบ ในปี ๒๕๖๖ ได้มีมติที่จะพัฒนาให้ที่ทำการ
องค์กรผู้บริโภคเป็นศูนย์รับเรื่องร้องเรียนด้านยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพระดับตำบล เพื่อที่จะเชื่อมกับศูนย์รับ
เรื่องร้องเรียนระดับอำเภอต่อไป จึงได้มีการจัดทำโครงการส่งเสริมพัฒนาความเข้มแข็งระบบงานคุ้มครอง
ผู้บริโภคระดับพื้นที่ (ศูนย์แจ้งเตือนภัย เฝ้าระวัง และรับเรื่องร้องเรียนตำบล /องค์กรผู้บริโภคคุณภาพ) อำเภอ
โนนคูณ จังหวัดศรีสะเกษ ขึ้น มีการดำเนินการในพื้นที่ครอบคลุมอำเภอโนนคูณ จึงได้นำกระบวนการศูนย์
แจ้งเตือนภัย เฝ้าระวัง มาใช้กับการเฝ้าระวังการจำหน่ายบุหรี่ สุรา ในร้านค้า ด้วยการบูรณาการศูนย์แจ้ง
เตือนภัย โดยภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วม อำเภอโนนคูณ จังหวัดศรีสะเกษ ๒๕๖๖

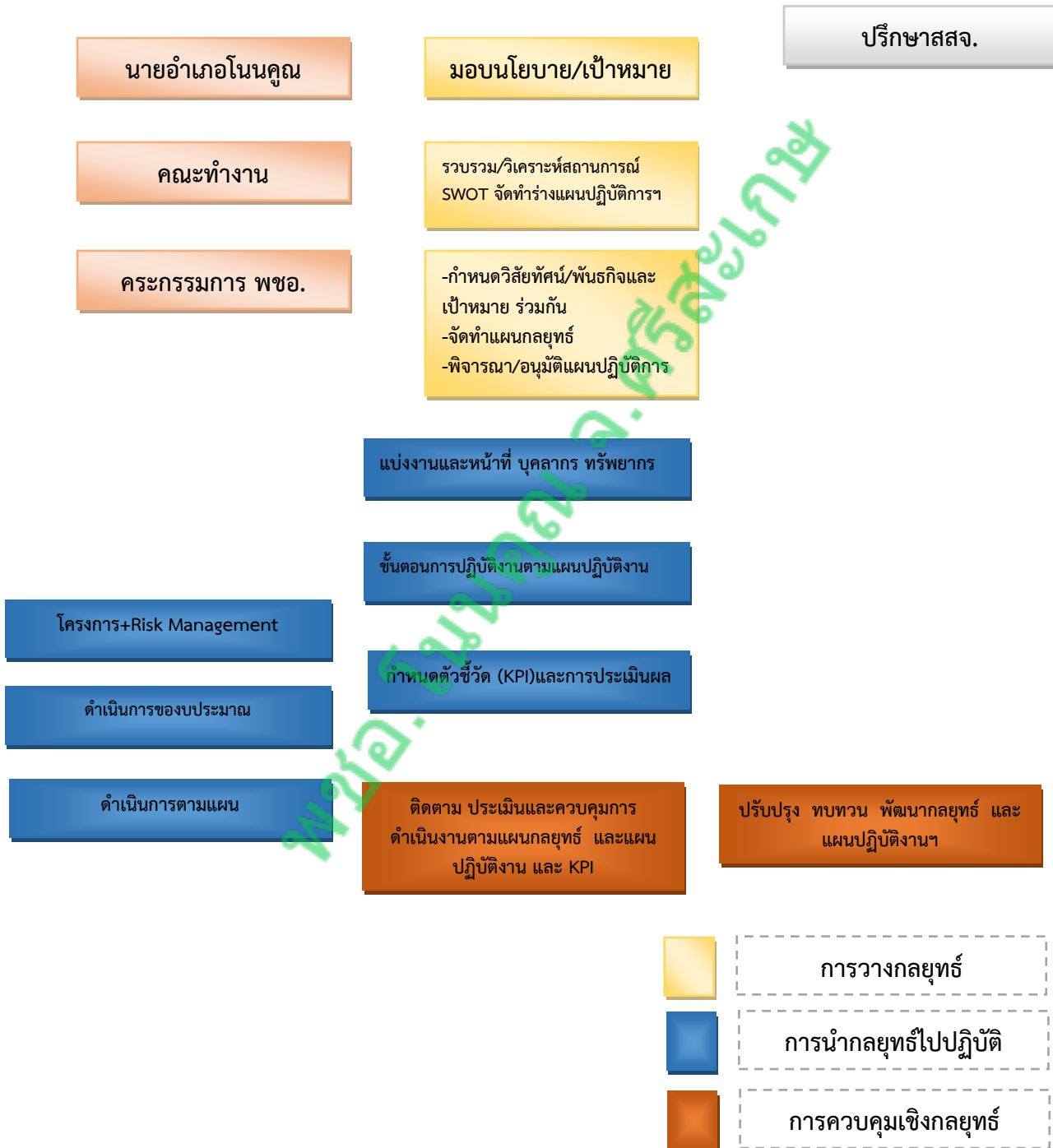
๑.๒ การมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ (Results based management) โดยการสร้างการมีส่วนร่วมของบุคคล ภายในและภายนอกพื้นที่

ในการดำเนินการเฝ้าระวังการจำหน่ายบุหรี่ สุรา ในร้านค้า ด้วยการบูรณาการศูนย์แจ้งเตือนภัย
โดยภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วม อำเภอโนนคูณ จังหวัดศรีสะเกษ ๒๕๖๖ นั้น ต้องมุ่งไปให้ได้ถึงผลสัมฤทธิ์ที่
ต้องการบรรลุ มิใช่แค่เพียงบรรลุเป้าหมายในระดับผลผลิต ซึ่งการสร้างเป้าหมายร่วมกัน สาธารณสุขอำเภอใน
ฐานะเลขานุการคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการฯ จึงได้นำ
สถานการณ์การจำหน่ายบุหรี่ และสุราในร้านค้า มากำหนดเป็นเป้าหมายที่กำหนดขึ้น ไปปรึกษาหารือกับ
ฝ่ายแผนงาน และ ฝ่ายคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข และฝ่ายควบคุมโรคไม่ติดต่อ ของสำนักงาน
สาธารณสุขจังหวัด และกลุ่มโรคไม่ติดต่อของสำนักงานป้องกันควบคุมโรคไม่ติดต่อพร้อมกับคณะคุ้มครอง
ผู้บริโภคด้านสุขภาพ โดยการจัดประชุมหารือกันที่ห้องประชุมของโรงพยาบาลโนนคูณ ซึ่งก็ได้รับการยืนยันว่า
เป้าหมายที่กำหนดขึ้นเป็นเป้าหมายที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ นอกจากนี้ได้รับคำแนะนำเรื่องอาจมีการเพิ่มเติม
เป้าหมายในเรื่องการติดตามตรวจยืนยันกลุ่มเสี่ยง รวมทั้งการสื่อสารถ่ายทอดได้ให้ ตรงกลุ่มเป้าหมายการ
ดำเนินงานในพื้นที่ ด้วยการประชาสัมพันธ์ทางหอกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอหรือการ
สื่อสารทาง LINE Group ของกลุ่มต่าง ๆ ทั้งในและนอกพื้นที่ และให้อสม. ช่วยสื่อสารถ่ายทอดโดยการเล่าสู่
กันฟังในที่ประชุม หรือที่ชุมชน และมีการดำเนินการในรูปแบบของเครือข่ายจิตอาสา โดยการมีส่วนร่วมของ
เครือข่ายประกอบด้วย ผู้นำชุมชน ส่วนราชการ และองค์กรส่วนท้องถิ่น มีผ่านการประเมินด้านการส่งเสริม
การใช้ยาอย่างสมเหตุผลในชุมชนทั้ง ๕ ด้าน ตามกรอบการดำเนินงานของกระทรวงสาธารณสุข

หมวด ๒ การวางแผนเชิงกลยุทธ์ (Strategic plan)หรือการวางแนวทางที่ทำให้บรรลุเป้าหมายของโครงการ

๒.๑ แผนปฏิบัติการของโครงการที่ขับเคลื่อนลงไปทุกภาคส่วน โดยผ่านเครือข่ายภายในและภายนอก

ขั้นตอนการจัดทำแผนเชิงกลยุทธ์ (Strategic plan) หรือแนวทางที่ทำให้บรรลุเป้าหมายของโครงการ
อำเภอโนนคูณ จังหวัดศรีสะเกษ

ภาพที่ ๒ Flowchart ขั้นตอนการจัดทำแผนเชิงกลยุทธ์ (Strategic plan) หรือแนวทางที่ทำให้บรรลุเป้าหมายของโครงการอำเภอโนนคูณ จังหวัดศรีสะเกษ

ในการจัดทำแผนปฏิบัติการโครงการแก้ไขปัญหาการเฝ้าระวังการจำหน่ายบุหรี่ สุรา ในร้านค้า ด้วยการบูรณาการศูนย์แจ้งเตือนภัย โดยภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วม อำเภอโนนคูณ จังหวัดศรีสะเกษ นั้น ดำเนินการโดยใช้กระบวนการจัดทำเดียวกันกับการสร้างเป้าหมายตามหัวข้อ ๑.๑ กล่าวคือ จากการทำนายอำเภอในฐานะประธานคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิต ได้มอบหมายสาธารณสุขอำเภอรับผิดชอบ ดำเนินการในเรื่องนี้ จากนั้นสาธารณสุขอำเภอได้มอบให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานควบคุมโรคไม่ติดต่อและผู้รับผิดชอบงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข ดำเนินการรวบรวม ข้อมูลสถานการณ์การจำหน่ายบุหรี่ และสุรา ในพื้นที่แล้วกำหนดปัญหา โดยให้ทุกภาคส่วนได้แก่ อสม. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านผู้นำชุมชน มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการจัดทำร่างแผนปฏิบัติการดังกล่าวด้วยการจัดทำประชาคมตำบล ให้ครบทุกตำบล จากนั้นสาธารณสุขอำเภอ พชอ. จึงได้นำร่างแผนเข้าสู่ที่ประชุม คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของอำเภอ พชอ. เพื่อให้ข้อเสนอแนะและที่ประชุมคณะกรรมการฯ ซึ่งมีนายอำเภอเป็นประธานได้พิจารณาเห็นชอบแผนปฏิบัติการชุมชนให้มีการนำไปปฏิบัติการในพื้นที่ต่อไป

เมื่อได้แผนปฏิบัติการเรียบร้อยแล้ว มีการนำไปสื่อสารถ่ายทอดเพื่อนำไปปฏิบัติตามข้อสั่งการของนายอำเภอในฐานะประธานคณะกรรมการฯ โดยสาธารณสุขอำเภอได้นำไปชี้แจงในที่ประชุมประจำเดือน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่ประชุมประจำเดือนผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และที่ประชุมประจำเดือนผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จากนั้นนำไปชี้แจงในที่ประชุมประจำเดือนของ อสม. สำหรับพื้นที่หมู่บ้านเป้าหมายการดำเนินงาน ได้มีการประชุมสื่อสารถ่ายทอดแก่คณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน อสม. เพื่อนำไปปฏิบัติให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายต่อไป

๒.๒ การติดตามผลของการบรรลุเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ (Targets) และการรายงานผลอย่างมีประสิทธิภาพ

คณะกรรมการฯ ได้มอบหมายให้สำนักงานสาธารณสุขอำเภอจัดทำแผนติดตามผลการดำเนินงาน โดยกำหนดให้มีการจัดประชุมระยะแรก ๓ ครั้ง ได้แก่

๑.) ประชุมชี้แจงโครงการศูนย์แจ้งเตือนภัย เฝ้าระวัง รับเรื่องร้องเรียนตำบล อำเภอโนนคูณแก่นางองค์กรคุ้มครองผู้บริโภค เครือข่ายงาน คบส. และภาคีที่เกี่ยวข้อง (พัฒนาระดับอำเภอ) จำนวน ๒๕ คน

๒) ประชุมเครือข่ายแกนนำองค์กรผู้บริโภคระดับตำบล ๙ องค์กร เพื่อวางแผนการดำเนินงาน เชื่อมข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับอำเภอ องค์กรส่วนท้องถิ่น จำนวน ๓๐ คน

๓) ประชุมปรับปรุงและพัฒนา กลไก ระบบ และผลลัพธ์การดำเนินงานของศูนย์แจ้งเตือนภัย เฝ้าระวัง รับเรื่องร้องเรียน (เชื่อมกับองค์กรส่วนท้องถิ่น) รวมทั้งหมด ๓๐ คน

๔) ประชุมหารือกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้รับผิดชอบศูนย์แจ้งเตือนภัยและรับเรื่องร้องเรียน ระดับต่างๆในอำเภอ และการเชื่อมกับคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคระดับตำบล ตำบลโนนคือจำนวน ๒๐ คน

๕) ประชุมหารือกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้รับผิดชอบศูนย์แจ้งเตือนภัยและรับเรื่องร้องเรียน ระดับต่างๆในอำเภอ และการเชื่อมกับคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคระดับตำบล ตำบลหนองงู จำนวน ๒๐ คน

ติดตาม การเฝ้าระวังการจำหน่ายบุหรี่ สุรา ในร้านค้า ด้วยการบูรณาการศูนย์แจ้งเตือนภัย โดยภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วม และที่ประชุมคณะกรรมการฯได้พิจารณาเห็นชอบแผนติดตามผลการดำเนินงานโครงการฯ และมีการมอบหมายผู้รับผิดชอบดำเนินการติดตามผ่านช่องทางต่าง ๆ ดังนี้

(๑) ติดตามผ่านการรายงานเป็นเอกสาร โดยมอบให้ ผอ.รพ.สต. ส่งรายงานต่อ สสอ. ภายในวันที่ ๑๕ เป็นประจำทุกเดือน และ สสอ.รวบรวมรายงานเสนอนายอำเภอตามลำดับ

(๒) ติดตามในวาระประชุมประจำเดือนของ สสอ. โดยให้ ผอ.รพ.สต. รายงานผลการปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ และบันทึกไว้ในรายงานการประชุมเพื่อรวบรวมสรุปรายงานนายอำเภอตามลำดับ

(๓) ติดตามในที่ประชุมประจำเดือนผู้ใหญ่บ้านกำนัน ที่มีนายอำเภอเป็นประธานการประชุม

(๔) ติดตามโดย สสอ. และทีม นิเทศติดตาม/ออกเยี่ยมในพื้นที่ และมีการสรุปรายงานนายอำเภอหลังเสร็จสิ้นการดำเนินงาน

ในการนี้สาธารณสุขอำเภอได้รวบรวมข้อมูลการติดตามผลการดำเนินงานจากช่องทางต่างๆ ข้างต้น สรุปรายงานนำเสนอในที่ประชุมคณะกรรมการฯ ที่มีนายอำเภอเป็นประธาน ๖ เดือน/ครั้ง

๓.๑ ระบบข้อมูลและสารสนเทศด้านการบริการประชาชนที่ทันสมัย รวดเร็วและเข้าถึงในทุกระดับ

ระบบข้อมูลและสารสนเทศด้านการบริการประชาชนที่ทันสมัย รวดเร็วและเข้าถึงในทุกระดับในการสนับสนุนการเฝ้าระวังการจำหน่ายบุหรี่ สุรา ในร้านค้า ด้วยการบูรณาการศูนย์แจ้งเตือนภัย โดยภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วม นั้น คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มีนายอำเภอเป็นประธาน การพัฒนางานมาจากแนวคิดของทีมงานคุ้มครองผู้บริโภคฯ อำเภอโนนคูณ ที่ได้ประสบการณการแก้ไขปัญหาความไม่ปลอดภัยในการใช้ยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพ ถอดบทเรียน แล้วนำมาใช้ในการเฝ้าระวังการจำหน่ายบุหรี่ สุรา ในร้านค้า ด้วยการบูรณาการศูนย์แจ้งเตือนภัย ซึ่งพบว่าไม่สามารถแก้ไขได้โดยลำพังแค่หน่วยงานสาธารณสุข เนื่องจากมีปัจจัยหลากหลายมาเกี่ยวข้อง จึงมีแนวคิดการพัฒนาและขับเคลื่อนงาน เริ่มจากการวิเคราะห์ปัจจัยที่จะทำให้เกิดความสำเร็จของงาน ได้แก่ ปัจจัยที่หนึ่ง การมีภาคีเครือข่ายที่มีการบูรณาการการทำงาน ความร่วมมือกันจากหลายภาคส่วน ได้แก่ ตำรวจ สถานศึกษา ฝ่ายปกครอง ผู้นำชุมชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สื่อมวลชน องค์การภาคประชาชน และผู้ประกอบการ นอกจากความหลากหลายของภาคีเครือข่ายแล้ว การให้ความสำคัญกับการสื่อสารก็เป็นเรื่องสำคัญเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันและสามารถบูรณาการงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจัยที่สอง นโยบายหรือแนวทางการดำเนินงานตั้งแต่จากระดับประเทศ ระดับจังหวัด ต้องได้รับการแปลงไปสู่การปฏิบัติในระดับอำเภอ และอำเภอประสานงานต่อไปจนถึงระดับชุมชน พร้อมทั้งมีการติดตามนิเทศอย่างจริงจัง สม่าเสมอ ปัจจัยที่สาม ความรู้คืออาวุธและภูมิด้านทานที่ดีของประชาชน จากการดำเนินงานที่ผ่านมาได้บทเรียนสำคัญว่า การมีนักดื่มหน้าใหม่เกิดขึ้นในอายุที่น้อยกว่า ๒๐ ปี และการเกิดอุบัติเหตุทางถนน ปัญหาจากการดื่มสุรา ข้อเท็จจริงที่พบ ร้านค้าในชุมชนไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หากไม่ได้มีระบบการตรวจสอบและเฝ้าระวังที่เข้มข้น ผู้ประกอบการร้านค้าก็ยังจำหน่ายอยู่

๓.๒ การประเมินผลความพึงพอใจ และความผูกพันของกลุ่มผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ในการประเมินผลความพึงพอใจ และความผูกพันของกลุ่มผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียนั้นมีการดำเนินการโดยเก็บรวบรวมข้อมูลความพึงพอใจประชาชน และหน่วยงานภาคีเครือข่ายในพื้นที่ ได้แก่ อปท โรงเรียน อาสาสมัคร ศูนย์แจ้งเตือนภัย ร้านค้าผู้ประกอบการ ที่มีต่อการแก้ไขการเฝ้าระวังการจำหน่ายบุหรี่ และสุรา ในร้านค้าชุมชน ของพื้นที่ สสอ. และ รพ.สต. เป็นผู้รับรับผิดชอบดำเนินการ ในส่วนความพึงพอใจประชาชน ได้ใช้วิธีจัดประชุมชาวบ้านในพื้นที่เป้าหมาย และสอบถามความพึงพอใจ รวมทั้งสิ่งที่ไม่พึงพอใจ และให้ประชาชนยกมือ ส่วนหน่วยงานภาคีเครือข่ายได้ใช้วิธีตอบแบบสอบถามผ่าน QR CODE จากนั้นได้มีการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าโดยรวม และแต่ละด้าน (การสื่อสารประชาสัมพันธ์ การสนับสนุนการแจ้งเตือนภัย การให้คำแนะนำ) ส่วนใหญ่ประชาชนมีความพึงพอใจในระดับมาก ร้านค้ามีความพึงพอใจในระดับปานกลาง นอกจากนั้นได้รับทราบสิ่งที่ไม่พึงพอใจ ที่จะนำไปปรับปรุง ได้แก่ แนะนำโดยชี้แจงเหตุผล สนับสนุนป้ายแจ้งเตือนให้เพียงพอ เป็นต้น จากข้อมูลดังกล่าว สาธารณสุขอำเภอในฐานะเลขานุการคณะกรรมการพัฒนา

คุณภาพชีวิต ได้นำไปรายงานเสนอในที่ประชุมคณะกรรมการฯ และได้มีการมอบหมายให้ อปท เป็นเจ้าภาพ
รับผิดชอบดำเนินการต่อไป

หมวด ๔ การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ (Measurement, analysis and knowledge management)

๔.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการแก้ปัญหา และตอบสนองทันเวลา อย่างมีประสิทธิภาพ

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการแก้ปัญหา และตอบสนองทันเวลา อย่างมีประสิทธิภาพ อำเภอ
พขอ. ดำเนินการโดย คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้มอบหมายให้ สสอ พขอ ดำเนินการ ซึ่งผู้รับผิดชอบ
งานควบคุมโรคไม่ติดต่อ และงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขของ สสอ. ได้ดำเนินการรวบรวมและ
วิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจ ของอำเภอ นำมาใช้วางแผนดำเนินการ บุหรี่ และสุรา เป็นปัจจัยเสี่ยงของ
๔ โรคหลัก ของอำเภอโนนคูณ จังหวัดศรีสะเกษ โดยเรียงลำดับตามอัตราป่วยสูงสุดดังนี้ คือ เบาหวาน
โรคหัวใจหลอดเลือด โรคปอดเรื้อรัง และโรคมะเร็ง สอดคล้องกับสถานการณ์การบริโภคยาสูบ และดื่ม
เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของประเทศไทย ปี ๒๕๖๐ การป่วยและตายจากการดื่มสุราในประเทศ คือ สุราเป็น
สาเหตุของโรคและการเจ็บป่วยมากกว่า ๒๐๐ ชนิด ทั้งโดยตรงและทางอ้อม ทั้งต่อผู้ใหญ่และเด็กตั้งแต่อายุ
ในครรภ์ คนไทยป่วยและตายจากโรคที่เกิดจากการดื่มสุราปีละ ๕ หมื่นกว่าราย คนไทยเสียชีวิตจาก
อุบัติเหตุปีละ ๒ หมื่นกว่าราย ๖๐% เกิดจากการดื่มสุรา ๙% ของการเสียชีวิตของคนไทยอายุ ๑๕-๒๙ ปี
เกิดจากสุรา คนไทยติดและดื่มสุราแบบอันตราย ๒.๗๕ ล้านคน จึงมีความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การ
ควบคุมยาสูบแห่งชาติ และแผนยุทธศาสตร์การควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับชาติ อำเภอโนนคูณจึงให้มี
การดำเนินการให้มีหมู่บ้านปลอดบุหรี่และสุราในทุกตำบล จุดมุ่งหมายคือ เพื่อลดการป่วยและตายของ
ประชาชน โดยมีการออกสำรวจร้านชำทุกแห่ง ๓๑๕ ร้าน พบว่า ร้อยละ ๓๘.๐๙ ไม่ได้ติดป้ายแจ้งเตือน
ตามกฎหมาย

๔.๒ การจัดการความรู้ และการสร้างองค์ความรู้ในการแก้ไขปัญหา

อำเภอ พขอ. ได้ดำเนินการจัดการความรู้ ต่อการแก้ไขปัญหาการเสียชีวิตจากการจราจรทางถนน
ในเด็กนักเรียน โดยนายอำเภอในฐานะประธานคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิต ได้แต่งตั้งคณะกรรมการ
จัดการความรู้ของอำเภอ และคณะกรรมการได้มีการประชุมวางแผนจัดการความรู้ ประกอบด้วย

(๑) การกำหนดประเด็นองค์ความรู้ที่จำเป็นได้แก่ ทักษะการวิเคราะห์และคืนข้อมูลเพื่อการ
ปฏิบัติงาน

(๒) การรวบรวมความรู้ ซึ่งเป็นประเด็นความรู้เกี่ยวกับทักษะการวิเคราะห์และคืนข้อมูลเพื่อการ
ปฏิบัติงาน

(๓) การถ่ายทอดความรู้ และแบ่งปันความรู้ โดยการจัดมหกรรมสุขภาพความรู้ภายในองค์กร ทุก
เดือน พร้อมทั้งมอบหมายผู้รับผิดชอบดำเนินการในแต่ละแผน หลังจากนั้นได้มีการดำเนินการถ่ายทอดแผนสู่
การปฏิบัติและดำเนินการตามแผนที่วางไว้

หมวด ๕ การมุ่งเน้นบุคลากร (Workforce focus)

๕.๑ แผนพัฒนาบุคลากรและทีมงานเครือข่ายเพื่อสนับสนุนการป้องกัน ควบคุมโรค และภัยสุขภาพ

คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิต ได้มีการจัดทำแผนการพัฒนาบุคลากร และทีมงานเครือข่าย
ของอำเภอเพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาการเสียชีวิตจากการจราจรทางถนนในเด็กนักเรียน โดยนายอำเภอใน
ฐานะประธาน คณะกรรมการฯ ได้แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาศักยภาพบุคลากรและเครือข่ายของอำเภอ

จากนั้นคณะอนุกรรมการได้มีการประชุมวางแผนดำเนินการ ประกอบด้วย การสำรวจ วิเคราะห์ความต้องการ พัฒนาศักยภาพบุคลากร ได้แก่ เจ้าหน้าที่ รพ.สต.ต่างๆ และทีมงานเครือข่าย ได้แก่ โรงเรียน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แล้วนำข้อมูล

ที่ได้จากการสำรวจ มาจัดทำแผนร่วมกันโดยกำหนดวิธีการพัฒนาได้แก่ การประชุมปฏิบัติการ และการฝึกปฏิบัติหน้างาน จากนั้นให้ผู้บริหารของแต่ละหน่วยงานนำไปสื่อสารถ่ายทอดชี้แจงแผนการพัฒนาบุคลากรในที่ประชุมประจำเดือนของแต่ละหน่วยงาน รวมทั้งให้หน่วยงานที่รับผิดชอบนำไปปฏิบัติให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายตามแผนที่วางไว้

๕.๒ สร้างวัฒนธรรมการทำงานที่ดี และเกิดความร่วมมือในการป้องกัน ควบคุมโรคและภัยสุขภาพ

ในการสร้างวัฒนธรรมการทำงานที่ดี และเกิดความร่วมมือในการป้องกัน ควบคุมโรคและภัยสุขภาพ คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิต ได้มีการจัดทำแผนการพัฒนาคุณภาพองค์กร โดยนายอำเภอได้ประกาศนโยบายว่าด้วยการสร้างวัฒนธรรมในการทำงานที่ดี การสร้างวัฒนธรรมในการทำงานที่ดี และ การร่วมมือกับเครือข่าย และได้มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการพัฒนาการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่าง ๆ ในพื้นที่ โดยมีพัฒนาการอำเภอเป็นประธาน จากนั้นคณะอนุกรรมการได้มีการประชุมวางแผนดำเนินการ ประกอบด้วยแผนส่งเสริมจริยธรรมในการทำงาน แผนส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนและเครือข่าย ในการร่วมดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของอำเภอ เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน จากนั้นมีการนำแผนไปสื่อสารถ่ายทอดชี้แจงต่อบุคลากร ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องในที่ประชุมระดับต่าง ๆ ของแต่ละหน่วยงาน และได้มีการดำเนินการตามแผนที่วางไว้

หมวด ๖ การมุ่งเน้นระบบปฏิบัติการ (Operational focus)

๖.๑ กระบวนการทำงานที่เชื่อมโยงตั้งแต่ต้นจนจบ เพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการ

คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตฯ ได้มอบหมายให้สำนักงานสาธารณสุขอำเภอไปจัดทำ Flow Chart ของกระบวนการแก้ไขปัญหาการเฝ้าระวังการจำหน่ายบุหรี่ สุรา ในร้านค้าชุมชน และได้มีการประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจาก ฝ่ายสาธารณสุข มหาไถย ตำรวจ ศูนย์แจ้งเตือนภัยรับเรื่องร้องเรียนอำเภอ โนนคูณ จังหวัดศรีสะเกษ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดทำ Flow Chart งานต่างๆ เพื่อให้มีแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน และได้มีการมอบหมายผู้รับผิดชอบไปดำเนินการจัดเตรียม วิเคราะห์ข้อมูล สถานการณ์ปัญหา และยกร่างกระบวนการทำงานในการแก้ไขปัญหาแต่ละด้านนำเสนอคณะทำงาน จากนั้นมีการประชุมคณะทำงานเพื่อพัฒนาปรับปรุงกระบวนการทำงาน และกำหนดกระบวนการทำงาน ๓ กระบวนการ ดังนี้

เมื่อได้ร่างกระบวนการดังกล่าวแล้ว ได้มีการนำเสนอที่ประชุมคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งมีนายอำเภอเป็นประธานได้พิจารณาเห็นชอบและนำไปปฏิบัติ สำหรับขั้นตอนก่อนนำไปปฏิบัตินั้นได้มีการประชุมชี้แจงสื่อสารถ่ายทอดชี้แจงต่อบุคลากร ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกระดับให้เข้าใจ รับรู้ รับทราบ และมีความมั่นใจในการปฏิบัติ แนวคิดการพัฒนาและขับเคลื่อนงาน เริ่มจากการวิเคราะห์ปัจจัยที่จะทำให้เกิดความสำเร็จของงาน ได้แก่ ปัจจัยที่หนึ่ง การมีภาคีเครือข่ายที่มีการบูรณาการการทำงาน ความร่วมมือกันจากหลายภาคส่วน ได้แก่ ตำรวจ สถานีศึกษา ฝ่ายปกครอง ผู้นำชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สื่อมวลชน องค์กรภาคประชาชน และผู้ประกอบการ นอกจากความหลากหลายของภาคีเครือข่ายแล้ว การให้ความสำคัญกับการสื่อสารก็เป็นเรื่องสำคัญเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันและสามารถบูรณาการงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจัยที่สอง นโยบายหรือแนวทางการดำเนินงานตั้งแต่จากระดับประเทศ ระดับจังหวัด ต้องได้รับการแปลงไปสู่การปฏิบัติในระดับอำเภอ และอำเภอประสานงานต่อไปจนถึงระดับชุมชน พร้อมทั้งมีการติดตามนิเทศอย่างจริงจัง สม่ำเสมอ ปัจจัยที่สาม ความรู้คืออาวุธและภูมิปัญญาที่ดีของประชาชน

๖.๒ การสร้างนวัตกรรมในการปรับปรุงผลผลิตกระบวนการ และการบริการ

ในสร้างนวัตกรรมในการปรับปรุงการดำเนินงานการเฝ้าระวังการจำหน่ายบุหรี่ สุรา ในร้านค้าชุมชน การจัดกิจกรรมนำเสนอ โดยเชื่อมโยงกับการจัดการความรู้

หมวด ๗ ผลลัพธ์การดำเนินการ (Results)

๗.๑ ความสำเร็จของการเป็นต้นแบบ หรือแบบอย่างที่ดี เชื่อมโยงกับหมวด ๑ ภาวะผู้นำ (ต้นแบบผู้บริหาร หรือหน่วยงาน)

อสม.ดีเด่น สาขาคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพในชุมชน
 สาธารณสุขอำเภอที่มีผลงานเด่น ศูนย์แจ้งเตือนภัย ด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์ชุมชนระดับเขตสุขภาพที่ ๑๐

๗.๒ ความสำเร็จของการสร้างผลผลิต (Outputs) ของโครงการเชื่อมโยงกับการลดโรค ลดภัยสุขภาพ เชื่อมโยงกับ หมวด ๒ การวางแผนเชิงกลยุทธ์ (เพื่อสะท้อนคุณภาพของโครงการ)

เด็กที่อายุต่ำกว่า ๒๐ ปี ไม่สามารถชื้อยาสูบ และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ตามกฎหมาย เพื่อ
ป้องกันเด็กไม่ให้เป็นสูบบุหรี่ หรือดื่มสุรา ประชาชนทราบข้อกำหนดการห้ามสูบบุหรี่ และห้ามดื่ม ซึ่งเป็นการ
อาศัยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน โดยกระบวนการชุมชนเข้มแข็งผ่านการประชุมและมติประชาคม ทำ
แผนชุมชนปลอดบุหรี่ และสุรา และใช้ระบบและมาตรการตามวัฒนธรรมการควบคุมทางสังคมของชุมชน
ประกาศเป็นนโยบายชุมชน มีนโยบายชุมชนร่วมกับองค์กรภาครัฐและเอกชนครบ ทุกตำบล
ระดับเขต ภาค ประเทศ

๔.๑ แลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดตั้งศูนย์รับเรื่องขององค์กรส่วนท้องถิ่นโดย องค์การบริหารส่วน
ตำบลโนนค้อ และองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่ากวาง

การดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่ากวาง มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการคุ้มครอง
ผู้บริโภค และมีศูนย์รับเรื่องร้องเรียนของหน่วยงาน มีผู้รับผิดชอบโดยตรง แต่ยังคงประสานงานกับ
องค์กรต่างๆ เช่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล หรือกระทรวงมหาดไทย ได้แก่นักัน ผู้ใหญ่บ้าน การรับ
เรื่องร้องเรียนเป็นเรื่องภาพรวมทุกเรื่อง อยากรให้ รพ.สต.เป็นศูนย์รับเรื่องร้องเรียนด้านสุขภาพในเบื้องต้น และ
มาเชื่อมกับองค์กรส่วนท้องถิ่น

การดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบลโนนค้อ กำลังตั้งมีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการคุ้มครอง
ผู้บริโภค และมีศูนย์รับเรื่องร้องเรียนของหน่วยงาน มีผู้รับผิดชอบโดยตรง แต่ยังไม่มีการเข้ามามากนัก ในส่วน
งานคุ้มครองผู้บริโภคองค์การบริหารส่วนตำบลมีการทำงานร่วมกับเครือข่ายมานานต่อเนื่องหลายปีแล้ว มีการ
ทำธรรมนูญตำบล มีเรื่องงานคุ้มครองผู้บริโภคหลายเรื่องเช่น

ข้อ ๒. ประชาชนตำบลโนนค้อมีความรู้ในการรักษาสุขภาพทั้งด้านร่างกายและจิตใจ มีสุขภาพที่
แข็งแรง ส่งเสริมให้ประชาชนมีสุขนิสัยบริโภคอาหารที่ถูกหลัก ไม่บริโภคอาหารที่มีความเสี่ยงที่อาจมีสารเคมี
เจือปน อาหารสุกๆ ดิบๆ

ข้อ ๖. จัดให้มีกลุ่มคุ้มครองผู้บริโภคระดับตำบล โดยเน้นหนักที่สุขภาพประชาชน โดยให้องค์กร
ส่วนท้องถิ่นสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

ข้อ ๗. ร้านค้าในเขตตำบลโนนค้อต้องเข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมคุ้มครองผู้บริโภค เพื่อการ
ควบคุมดูแลตามข้อตกลงร่วมกัน เน้นการจำหน่ายสินค้าและงานบริการที่ถูกต้องปลอดภัย ลดหรืองดการ
จำหน่ายทำลายสุขภาพ

ข้อ ๘. ให้องค์กรส่วนท้องถิ่นกำหนดนโยบายและให้มีแผนงบประมาณ และจัดให้มีแผน
งบประมาณ ข้อบัญญัติท้องถิ่น และกลไกการคุ้มครองผู้บริโภค โดยบูรณาการงานคุ้มครองผู้บริโภคเข้าเป็น
ภารกิจของแผน โดยการมีส่วนร่วมของผู้บริโภคและผู้ที่เกี่ยวข้อง

๔.๒ ทหารหรือแนวทางการพัฒนาศูนย์รับเรื่องร้องเรียนระดับตำบล ๕ ตำบล และแนวทางการเชื่อม
งานกับศูนย์รับเรื่องร้องเรียนระดับอำเภอ, ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ และหน่วยงานองค์กรส่วนท้องถิ่น อำเภอ
โนนคูณ จังหวัดศรีสะเกษ

๗.๓ การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ที่มีทัศนคติ และความรู้สึกต่อโครงการ เชื่อมโยงกับ หมวด ๓ การมุ่งเน้นประชาชน

เครือข่ายเข้มแข็ง มีระบบเฝ้าระวังจัดการปัญหาในเครือข่ายโดยเครือข่ายชุมชน ดังนี้
ผู้นำชุมชน /เครือข่ายงาน คบส.ในชุมชน เครือข่ายคุ้มครองผู้บริโภคระดับโรงพยาบาลส่งเสริม
สุขภาพตำบล (รพ.สต.) ทีมงานระดับอำเภอ จาก ปกครองอำเภอ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาล
สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ สำนักงานการเกษตรอำเภอ ตำรวจ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ทีมงานระดับจังหวัด
และเครือข่ายภายนอก ได้แก่ กลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภค สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ศรีสะเกษ และ
เครือข่าย

๗.๔ ผลผลิต ผลลัพธ์ และความยั่งยืน บทเรียนที่ได้รับจากการดำเนินโครงการฯ

มีการถอดบทเรียนจนเกิดเกิดเครือข่ายเข้มแข็งระดับพื้นที่ที่สามารถขับเคลื่อนงานและแก้ไข
ปัญหาที่เริ่มต้นจากชุมชนแท้จริง ทำให้แต่ละพื้นที่มีความเด่นในการบริหารจัดการที่แตกต่างกันไปตามสภาพ
ปัญหาและบริบทของพื้นที่ทุกชุมชน ๙ เขต รพ.สต. โดยได้นำกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมนำไปใช้กับการ
ควบคุมงานด้านอื่นๆ ที่อาศัยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย

๗.๕ ความสำเร็จของการดำเนินงานด้านการพัฒนาบุคลากรของโครงการฯ เชื่อมโยงกับหมวด ๕ การ มุ่งเน้นบุคลากร

พัฒนาทีมงานเครือข่ายเฝ้าระวังศูนย์แจ้งเตือนภัย ครอบคลุมตำบล ตามโครงการไว้ร้อยละ ๘๐
และได้มีผลการดำเนินการได้ร้อยละ ๑๐๐ แสดงว่าระดับผลงานบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

๗.๖ ความสำเร็จของการดำเนินงานที่สามารถลดขั้นตอนการดำเนินงาน สร้างนวัตกรรม เชื่อมโยงกับ หมวด ๖ การมุ่งเน้นระบบปฏิบัติการ

เกิดกระบวนการเฝ้าระวังการจำหน่ายบุหรี่ สุราในร้านค้าชุมชน ทำงานอย่างน้อย ๑ กระบวนการ
และสามารถลดขั้นตอนในการทำงานได้ ๑ กระบวนการพอดี แสดงว่ามีผลงานบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

๗.๗ ความสำเร็จของโครงการฯ ที่บรรลุผลลัพธ์ (Outcomes) ที่ต้องการซึ่งสะท้อนถึงสิ่งที่ชุมชนได้รับ จากการแก้ปัญหาต่อโรคและภัยสุขภาพ

เป้าหมายที่ ๓: สร้างหลักประกันการมีสุขภาพที่ดี และส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีสำหรับทุกคนใน
ทุกช่วงวัยซึ่งสามารถนำนวัตกรรม ศูนย์แจ้งเตือนภัย โดยภาคีมีส่วนร่วม นำไปใช้ในการพัฒนางานอื่นๆ ที่มี
ผลกระทบที่ดีในระยะยาวต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมต่อไป

ภาพกิจกรรม

